

МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОГО МУЗЕЮ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Міхно Олександр,

доктор педагогічних наук, директор,
Педагогічний музей України,

м. Київ

amihno@ukr.net

Міжнародна діяльність є одним з провідних напрямів роботи будь-якого музею, що закріплено у спеціальному розділі «Міжнародна діяльність музеїв» Закону України «Про музеї та музейну справу» (стаття 25). Педагогічний музей України має певні традиції у здійсненні міжнародної партнерської діяльності: участь у міжнародних музейних виставкових проєктах, міжнародних музейних конференціях (симпозіумах) у інших країнах, організація міжнародних музейних заходів в Україні [1].

Російська агресія проти України і початок 24 лютого 2022 р. повномасштабного вторгнення російських військ на територію нашої держави змінили життя кожного українця, мобілізували українську націю на протидію агресору на всіх фронтах: військовому, волонтерському, інформаційному. Співробітники Педагогічного музею України в умовах воєнного стану працюють на інформаційному фронті, важливою складовою якого є міжнародна діяльність, що практично реалізується у кількох напрямках: участь науковців музею у міжнародних музейних онлайн-конференціях, актуалізація музейних онлайн-проєктів з урахуванням умов воєнного стану, інформування про підтримку України колегами із зарубіжних музеїв і висвітлення міжнародної діяльності музею на офіційному сайті <http://pmu.in.ua/> та у засобах масової інформації.

Розглянемо перелічені напрями міжнародної діяльності музею в умовах воєнного стану детальніше і розпочнемо з потужного і надзвичайно важливого імпульсу, який активізував

цю діяльність, а саме – з підтримки наших колег-музейників з інших країн. Буквально у перші дні гарячої фази війни на адресу музею надійшли листи підтримки від Андалузського музею освіти (Іспанія), Національного музею історії освіти у Габрово (Болгарія), Словенського шкільного музею у Люблянці, Нюрнберзького шкільного музею (Німеччина), Ризького шкільного музею (Латвія), Національного педагогічного музею імені Я.А. Коменського (Прага, Чехія), Шкільного музею Марразеса (Лейрія, Португалія) [3].

Але зарубіжні колеги, а насправді – справжні друзі, словами й листами підтримки не обмежились. Завдяки їх ініціативі відбулося 2 важливих міжнародних заходи. 22 березня 2022 р. з ініціативи директора Нюрнберзького шкільного музею Матіаса Рьоша відбулася онлайн-конференція керівників німецькомовних шкільних музеїв Німеччини, Австрії та Швейцарії, де директор Педагогічного музею України виступив з доповіддю «Педагогічний музей України під час російсько-української війни» [4]. А 6 квітня 2022 За ініціативою Нюрнберзького шкільного музею (Німеччина) та Словенського шкільного музею (Любляна) відбулася онлайн-конференція солідарності з Педагогічним музеєм України та всією Україною міжнародної спільноти шкільних музеїв. У конференції взяли участь 54 учасники (керівники та співробітники шкільних/освітніх/педагогічних музеїв) з 19 країн світу: Німеччини, Словенії, Нідерландів, Іспанії, Франції, Греції, Латвії, Сербії, США, Естонії, Угорщини, Італії, Чехії, Хорватії, Канади, Словаччини, Португалії, Аргентини, Данії). Перед учасниками виступив директор Педагогічного музею України О. Міхно виступив з доповіддю «Інформаційний фронт: діяльність Педагогічного музею України під час російсько-української війни» [5].

Ще один приклад міжнародної діяльності – це співпраця з іспанськими телевізійними журналістами. 31 березня 2022 р. на провідному іспанському телеканалі Televisión Española (TVE) вийшов сюжет про роботу Педагогічного музею України в умовах воєнного стану [6].

Наголосимо, що міжнародна діяльність музею, реальна співпраця із зарубіжними колегами, – надзвичайно важливий напрям

роботи, адже це впливає на формування громадської думки в тих країнах, які зараз нам допомагають і фінансово, і зброєю.

Удячність зарубіжним партнерам нашої держави, тим, хто став поруч з Україною у протистоянні російській агресії, ми висловлюємо й у нашому онлайн-проекті #ПедагогічнийКалендар2022. Основний елемент цього проекту – графічний макет, де розміщено логотип музею, фото педагога-ювіляра та коротку інформацію: ім'я і прізвище педагога, роки життя та ювілейну дату. У тексті, який додається до графічного макета, більш детально подається інформація про внесок педагога у розвиток освіти. У цьому проекті ми представляємо як українських, так і зарубіжних педагогів-ювілярів 2022 року. До 24 лютого 2022 р. у межах реалізації проекту у соціальних мережах Фейсбук та Інстаграм було опубліковано 7 дописів до ювілеїв таких зарубіжних педагогів: 120-річчя Карла Роджерса (Carl Ransom Rogers; 1902–1987), американського психолога, одного із лідерів гуманістичної психології, 180-річчя Вільяма Джеймса (William James; 1842–1910), американського психолога і філософа, одного із найвидатніших представників прагматизму, 210-річчя Едуарда Сегена (Édouard Séguin; 1812–1880), французького і американського лікаря, педагога, одного із фундаторів олігофренопедагогіки, 170-річчя Едмона Демолена (Edmond Demolins; 1852–1907), французького історика, соціолога, педагога, 190-річчя Льюїса Керролла (Lewis Carroll; 1832–1898), англійського письменника, 175-річчя Томаса Едісона (Thomas Edison; 1847–1931), американського винахідника в галузі електротехніки, 200-річчя Френсіса Гальтона (Francis Galton; 1822–1911), англійського психолога і антрополога.

Під час воєнного стану — у березні-травні 2022 року — у межах проекту опубліковано 6 ювілейних дописів до 475-річчя Рудольфа Гокленіуса (Rudolf Goclenius; 1547–1628), німецького філософа і психолога, 430-річчя Яна Амоса Коменського (Jan Amos Komenský; 1592–1670), чеського теолога, мислителя, педагога, 140-річчя Мелані Кляйн (Melanie Klein; 1882–1960), британської психоаналітикині, однієї з фундаторів дитячого психоаналізу 160-річчя Ніколаса Батлера (Nicholas Butler; 1862–1947), американського педагога, 240-річчя Фрідріха Фребеля (Friedrich Fröbel;

1782–1852), німецького педагога, теоретика дошкільного виховання, творця поняття «дитячий садок», 260-річчя Йоганна Готліба Фіхте (Johann Gottlieb Fichte; 1762–1814), німецького філософа. Перед інформацією про педагога ми пишемо: «Дякуємо Чехії / США / Великій Британії / Німеччині за підтримку і допомогу!».

До кінця 2022 року заплановано опублікувати ще 13 ювілейних дописів, зокрема до 150-річчя Антонія Болеслава Добровольського (Antoni Bolesław Dobrowolski; 1872–1954), польського геофізика, метеоролога, педагога, 160-річчя Вільгельма Лая (Wilhelm Lay; 1862–1926), німецького педагога, теоретика експериментальної педагогіки, 190-річчя Мірослава Тирша (Miroslav Turš; 1832–1884), чеського митця, педагога, 475-річчя Мігеля де Сервантеса (1547–1616), іспанського письменника, 390-річчя Бенедикта Спінози (1632–1677), нідерландського філософа, 310-річчя Шарля-Мішеля де Л'Ере (Charles-Michel de L'Érée, 1712–1789), французького сурдопедагога, 140-річчя Золтана Кодая (Zoltán Kodály; 1882–1967), угорського композитора, педагога та ін.

Підтримка України колегами із зарубіжних музеїв регулярно висвітлюється на офіційному сайті Педагогічного музею України, починаючи від 24 лютого 2022 року. Це інформація як про акції підтримки нашої країни, що відбуваються за кордоном [7], так і про музейні заходи. Так, з квітня 2022 року українська частина виставки «Шляхи освіти у слов'янському світі» представлена в Любляні в Словенському шкільному музеї як символічна підтримка Педагогічного музею України та всієї України. Мобільну виставку «Шляхи освіти у слов'янському світі» організували у 2016 р. Історична асоціація Словенії (ZZDS), Форум слов'янських культур та Словенський шкільний музей. У Педагогічному музеї України виставка діяла у 2019 році: <https://www.facebook.com/pedmuzua/posts/1246774265485785>.

Отже, міжнародна діяльність Педагогічного музею України в умовах воєнного стану — це участь у міжнародних музейних онлайн- конференціях з метою висвітлення діяльності музею під час війни, донесення зарубіжним колегам інформації про злочинну російську агресію; висловлення вдячності зарубіжним партнерам України у протидії російським загарбникам у межах реалізації музейних онлайн-проектів; поширення інформації про

міжнародну діяльність музею на офіційному сайті, у соціальних мережах, у засобах масової інформації та у наукових виданнях [2]. Перспективним напрямом міжнародної діяльності музею є подальша співпраця з іноземними колегами-музейниками, організація зарубіжних виставок з історії української освіти та сьогодення українських освітян, створення міжнародних музейних виставкових проєктів у нашій країні на базі Педагогічного музею України та участь у грантових музейних проєктах.

Список літератури

1. Міхно, О. Міжнародна партнерська діяльність як провідний напрям роботи Педагогічного музею України. Культурологічний альманах: Культурна дипломатія: стратегії, моделі, напрямки. Вінниця: ТОВ Нілан-ЛТД, 2017. № 5. С. 83–87. URL: <https://cutt.ly/dG8S5xC>
2. Міхно, О. П. Інформаційний фронт: діяльність Педагогічного музею України в умовах воєнного стану: Виступ на онлайн-конференції німецькомовних шкільних музеїв Німеччини, Австрії та Швейцарії. Вісник Національної академії педагогічних наук України. 2022. № 4 (1 Квіт. 2022). DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4119>
3. Педагогічний музей України. (2022, 9 травня). Дякуємо за підтримку нашим європейським колегам-музейникам. URL: <https://www.facebook.com/pedmuzua/posts/2211630082333527>
4. Педагогічний музей України. (2022, 24 березня). Педагогічний музей України в умовах воєнного стану. URL: http://pmu.in.ua/news/pedagichii_musei_v_ymovah_viyuny/
5. Педагогічний музей України. (2022, 7 квітня). Онлайн-конференція солідарності з Україною міжнародної спільноти шкільних музеїв. URL: http://pmu.in.ua/actual-info/solidarity_ukraine/
6. Педагогічний музей України. (2022, 2 квітня). Сюжет про роботу Педагогічного музею України в умовах воєнного стану на каналі Televisión Española. URL: <https://cutt.ly/CD40R0e>
7. Педагогічний музей України. (2022, 3 березня). Solidarity with Ukraine. Акція на підтримку України у Нюрнберзі. URL: <http://pmu.in.ua/news/solidarity4/>
8. Педагогічний музей України. (2022, 5 квітня). Словенський шкільний музей підтримує Педагогічний музей у Києві та всю Україну. URL: <https://cutt.ly/ZJrGJNH>